

1869.

7. júlí.

úr hverri sýslu. Aptur á móti hefir ekki þókt ástæða til að veita því atriði í bænarskránni áheyrslu, er fer því fram, að yfirlitið skuli, eptir sem föng eru til, líka ná yfir reikningana um vegabótagjaldið þann tímann, sem liðinn er síðan tilskipun 15. marzmán. 1864 um vegina á Íslandi birtist.

Til staðfestingar allramildilegustum úrskurðum Vorum, þeim er nú hefir verið getið, höfum Vær sent yður þessa auglýsing Vora, og heitum Vora trúá alþingi hylli Vorri og konunglegri mildi.

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn 7. dag júlímánaðar 1869.

8. júlí.

62. Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um yfirdóminn á Íslandi.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Að endingu skal því við bætt yður til leiðbeiningar og til þess að þér auglýsið það, að hans hátign konunginum hefir þóknast samkvæmt þegnsamlegum tillögum dómsmálastjórnarinnar að fallast á, 25. dag f. m., að leyfi það, sem dómendunum í yfirdóminum á Íslandi er veitt með konungsbréfi 14. maímán. 1808, að mega fyrst um sinn vera búsettir fyrir utan Reykjavíkur kaupstað, skuli numið af framvegis.

8. júlí.

63. Bréf dómsmálastjórnarinnar til konungsfulltrúa á alþingi, um fiskiveiðar útlendra þjóða kringum Ísland.

Í sambandi við skýrslu þá, sem samkvæmt konungsúrskurði 28. maímán. þ. á. á að leggja fram fyrir alþingi um samninga þá, er

sendiherra Danakonungs í Lundúnum hefir reynt að koma á við stjórnina á Bretlandi hinu mikla útaf fiskiveiðum Englendinga við strendur Íslands, eruð þær beðnir, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúi á alþingi, er fer í hönd, að skýra alþingi frá, að stjórnarráðið hefir seinna fengið frá utanríkisstjórninni skjöl þau, er fylgja í eptirriti með bréfi þessu, sem sè skýrslu frá sendiherra Danakonungs í Lundúnum með þrem fylgiskjölum. Skjöl þessi bera með sér, að stjórnin á Bretlandi hinu mikla nú hefir lýst því yfir, að hún geti ekki fallt á uppástungur þær, er fram hafa komið af danskri hálfu um þetta efni. Af Englendinga hálfu er því farið fram, að fiskiskipin frá Bretlandi hinu mikla sè í raun og veru fremur fá, að þau haldi sig mest við Færeyjar, sjaldnar við Ísland, og að þau, ef það ber við, fiski að eins við útsuður-strendur Íslands, aldrei við vestur- nè útnorður-strendurnar, og það í lok vertíðar sinnar, sem verður löngu eptir að vertíð Íslendinga er á enda, og loks að enskir fiskimenn aldrei fiski inni á Faxaflóa eður Breiðafirði. Sökum þessa álfur enska stjórnin, að ekki sè neitt tilefni til nú sem stendur að ráða neitt af um að láta herskip hafa stöðvar sínar við Ísland, ellegar til þess að semja um neina takmarkalínu í Faxaflóa eður Breiðafirði, en er annars fús á að taka málefni þetta til yfirvegunar að nýju, ef að danska stjórnin getur fært sönnur á, að það, sem Íslendingar segja um ástandið, sè í raun og veru rétt hermt.

Fylgiskjöl.

1. Skýrsla frá sendiherra Danakonungs í Lundúnum, General-lieutenant J. Bülow, dagsett 23. maímán. 1869 (sbr. alþíð. 1869 II, 117—124).

Útaf bréfum þeim, er eg hafði skrifað Clarendon lávarði 17. febrúarmánaðar og 16. aprílmán. um fiskiveiðarnar við strendur Íslands (smbr. bréf utanríkisstjórnarinnar 9. febrúarmán. og 10. aprílmán.) hefi eg nú fengið svar frá honum dagsett 4. þ. m., er fylgir í útleggingu með bréfi þessu.

Clarendon lávarður hefir fengið álitsskjal um málið frá verzlunar-stjórnarráðinu, er aptur hafði leitað upplýsinga um

1869.

8. júlí.

1869.

8. júlí.

það frá embættisvöldum þeim, sem nær standa, „the Scotch Board of Fisheries” og „the Commissioners of Customs”, og er skýrt frá árangrinum af þeim í útdrætti þeim, er fylgir hér með í útleggingu.

Á skjölum þessum má sjá, að umkvörtunum Íslendinga er svarað með því, að það, sem þeir hafa borið sig upp undan, sé að hyggju ensku stjórnarinnar gjörsamlega hrakið, þar sem því er farið fram:

að fiskiskip þau, sem sæki norður til Færeyja og Íslands á úri hverju, sé yfir höfuð að tala mjög fá; frá Skotlandi að meðaltali 45 fiskiskip, frá Englandi 29;

að þessi fiskiskip fari flestöll til Færeyja, færri til Íslands, og komi þar þá jafnaðarlega að eins að landsuður-ströndunum, aldrei að vestur- eða útnorður-ströndunum;

að skip þessi komi sjaldan til Íslands fyrri hluta fiskitímans, að líkindum um lok hans, og þá löngu eptir að vetrarvertíð Íslendinga er á enda; og loks

að skip frá Bretlandi hinu mikla fiski yfir höfuð að tala aldrei inni á Faxaflóa eður Breiðafirði.

Þau atriði, sem hér er fylgt fram, hefir enska stjórnin fært til sem ástæður fyrir, að hún geti því miður ekki fallizt á uppástungur dönsku stjórnarinnar um málefni þetta, og, eins og von er, gat eg ekki svarað þeim nè hrakið þær. En eg skal þó leyfa mér að leiða athygli að því, hversu vel Clarendon lávarður hefir tekið í málið í svari sínu, og sér í lagi að niðurlagi þess, þar sem hann kveðst fús á að taka það að nýju til yfirvegunar, undir eins og danska stjórnin sér sér fært að koma fram með ítarlegri skýrslur og upplýsingar, er geti hrakið það, sem enska stjórnin fer fram.

Útaf því, að Clarendon lávarður segir í svari sínu: . . . „að þér getið ekki til tekið nákvæmlega takmörk fiskimiða þeirra á Breiðafirði, sem danska stjórnin vill, að áskilin sé Íslendingum einum” . . . þá álit eg mér skylt að skýra fráí, hvað eg hefi skrifað Clarendon lávarði um þetta atriði. Í bréfi mínu 17. febrúarmán. stendur:

1868.

8. júlí.

„Uppástungan er sú, að enska stjórnin viðurkenni und-
 „antekningu (frá Þjóðaréttinum) að því er snertir þessa tvo
 „flóa, með því að ákveða sèrstakar takmarkalínur, það er
 „að segja: Í Faxaflóa: línu dregna fra punkti $\frac{3}{4}$ úr
 „milu norður af Skaga að öðrum punkti $\frac{3}{4}$ úr milu vestur af
 „Akranesi. Á Breiðafirði: línu, sem ætti að til taka ná-
 „kvæmar, en sem ætti að fara í þá stefnu, að fiskimiðin
 „í firðinum yrðu áskilin landsmönnum einum”.

Í bréfi mínu til Clarendons lávarðar 16. aprílmán. vís-
 aði eg fyrst, að því er snertir Faxaflóa, til tveggja lína, sem
 voru dregnar á korti, er fylgdi með bréfinu, og sagði síðan um
 takmarkalínuna á Breiðafirði á þessa leið:

„Að því er Breiðafjörð snertir, þá hefir stjórnin ekki
 „getað tekið takmarkalínuna nákvæmlega til á korti, en hún
 „vonar, að þetta muni ekki verða til neinnar tálmunar fyrir
 „samkomulagi því, sem hún stingur uppá, þar sem hér er ekki
 „um annað að ræða, en að sú grundvallarregla verði viður-
 „kennd, að hinum fátæku landsmönnum verði einum áskil-
 „inn réttur á að fiska á fiskimiðunum á Breiðafirði,
 „og að fiskimið þessi fyrir þá sök myndi línu eða eðlileg
 „takmörk, sem útlendu fiskimennirnir megi ekki fara inn fyrir.”

Ástæðan til þess, að eg ekki hefi skýrt frá þessu fyr en
 nú, er sú, að þessi málsgrein stendur í miðurlagi álitsskjalsins frá
 verzlunar-stjórnarráðinu:

„Tolltökumaðurinn segir enn fremur, að skip frá Bret-
 „landi hinu mikla reki fiskiveiðar við strendur Íslands rétt
 „við land og sèr í lagi inni á flóum og fjörðum á landsuður-
 „strönd Íslands, þar sem skjól er, en ekki á miðum lengra
 „frá landi.”

Þessi málsgrein á að vísu við landsuðurströndina, þar
 sem umkvartanir dönsku stjórnarinnar virðast sèr í lagi hafa utsuðnr-
 ströndina fyrir augum, en með því að þessi orð: „rétt við land” og
 „inni á flóum og fjörðum, þar sem skjól er” virðast vera
 viðurkenning þess, að ensku og skotsku fiskimennirnir hafi
 óskunda í frammi, þó það sè á öðru sviði, en kvartað er yfir
 af vorri hálfu, þá áleit eg bezt henta að fá upplýsingu um hinn

1869.

8. júlí.

rétta skilning þessara orða, áður en eg sendi svarið frá mér. Eg skrifaði Mr. Otway, aðstoðarmanni ráðherrans, þess vegna prívatbréf og bað hann um að skýra fyrir mér þá ósamkvæmni, sem virtist vera á milli þessarar síðustu málsgreinar, þar sem Englendingar virðast bera sökina á sjálfa sig, og hins hluta bréfsins. Mr. Otway hefir þókt þurfa að fá skýringar sjálfur frá verzlunar-stjórnarráðinu, og gat ekki svarað mér fyr en í gær; svar hans fylgir í eptirriti sem 3. fylgiskjal. Að vísu er bréf þetta prívatbréf, en það sýnir þó nógsamlega fram á, hvernig hér er tekið í málið, og má sjá á því, að enska stjórnin lætur dönsku stjórnina um að stemma stiga við þeim óskunda, er hún segir að framinn sé, en sem enska stjórnin neitar að hafi átt sér stað; og að ekki verður búizt við, að neitt verði gjört af hálfu ensku stjórnarinnar, fyr en að lagðar verða fyrir hana umkvartanir, sem að minnsta kosti eru sannanir fyrir. Annars jatar Mr. Otway í bréfi sínu að nýju það atvik, sem eg hafði tekið fram: „það kom einnig fram, að nokkrir sjómenn frá Bretlandi hinu miklu fiskuðu undir og rétt við landsuðurströndina seint á vertíð sinni.”

Það er vitaskuld, að allt er undir því komið, að skýrt sé nákvæmlega frá, hvar fiskað hafi verið á þenna hátt („rétt við land”), og að sýna ítarlega fram á, að þetta „rétt við” sé nær en $\frac{3}{4}$ úr mílu. Þó að öll líkindi sé til, að sá óskundi, sem þannig er kannast við, að hafi framinn verið við landsuðurströndina, einmitt sé hinn sami, sem stjórnarráðið fer almennum orðum um í bréfi sínu 9. febrúarmán., þá hefir mér ekki þókt hann nógu mikilsverður og ákveðinn til þess að halda áfram bréfaskriptum um hann nú sem stendur, og áður en eg fæ nákvæmari fyrirsögn. Rættara hefir mér þókt að bera það undir stjórnina, hvort ekki ætti að skjóta á frest að fylgja málinu eða umkvörtuninni fram, þangað tilúið er að safna saman nægilega órækum skilríkjum, til þess að hrekja það, sem enska stjórnin heldur fram, og skýrslur þær, sem hún hefir sér til afsökunar, og til þess að hafa þau til stuðnings nýjum kröfum um aðstoð ensku stjórnarinnar.

2. Bréf Clarendons lávarðar, ráðherra utanríkismálanna, til sendiherra Danakonungs í Lundúnum, dagsett 4. maí-mán. 1869.

1869.

8. júlí.

Eg hefi vandlega íhugað þau tvö bréf, er þér hafið sýnt mér þá æru að skrifa mér 17. febrúarmán. og 16. f. m. um fiskiveiðarnar við Ísland.

Í hinu fyrra af bréfum þessum berið þér yður upp undan þeirri ótilhlýðilegu hegðun, sem hinum ensku og skotsku fiskimönnum er borin á brýn, er sækja að ströndum Íslands, og leggið því næst til með, að brezkt herskip sé látið hafa stöðvar sínar þar, til þess að halda fiskiskipunum í skefjum; loks stingið þér uppá, að grundvallarreglunni um 3 mílna takmarkið verði ekki fylgt fastlega fram, að því er snertir Faxaflóa og Breiðafjörð, en að Íslendingum einum verði áskilinn réttur á að fiska í flóum þessum.

Í hinu síðara bréfinu skýrið þér frá, að yður sé ómögulegt að tiltaka nákvæmlega takmörk fiskimiða þeirra á Breiðafirði, sem danska stjórnin óskar, að áskilin verði Íslendingum einum, eða að láta í té skýrslu um fjölda og ásigkomulag skipa þeirra frá Bretlandi hinu mikla, sem reka fiskiveiðar við Ísland.

Með því að þessar skýrslur vantaði, hefi eg leitað liðsinnis hjá verzlunar-stjórnarráðinu, og eg læt fylgja hér með, yður til leiðbeiningar, ágrip af skýrslum þeim, sem tæð stjórnarráð hefir útvegað. Eg vona að stjórn yðar kannist við, að stjórn hennar hátignar hefir einlægan vilja á að taka málefni þau til tilhlýðilegrar íhugunar, sem borin eru upp fyrir henni af hálfu yðar stjórnar. En jafnframt munuð þér taka eptir því, að þau ensku fiskiskip, sem sækja til Íslands, eru fá í samanburði við skip þau, er koma frá Frakklandi og Belgíu, að þau fáu, sem koma til Íslands, að eins koma að landsudurströndinni, og koma aldrei inn á hina flóana á vestur- og útnorðurströndinni á Íslandi, að þau fara ekki til Íslands fyr en á áliðnu sumri, löngu eptir að vetrarvertíð Íslendinga er á enda, og fiska yfir höfuð að tala aldrei inni á Faxaflóa eða

1869.

8. júlí.

Breiðafirði, sem liggja að vestanverðu og útnorðanverðu á Íslandi.

Það er torvelt, að koma þessum skýrslum, sem má álíta fullkomlega áreiðanlegar, saman við áskorun dönsku stjórnarinnar, og, þegar svo er, getur stjórn hennar hátignar að eins látið í ljósi fúsleika sinn á að taka þær ítarlegri upplýsingar til greina, sem stjórn yðar kynni að geta komið fram með, um tölu skipa þeirra frá Bretlandi hinu mikla, sem sækja til Íslands, um það, hvar og hvenær þau fiski, og um yfirgang þann, þungar búsyfjar og erfðleika, sem af þeim kynnu að hljóta. En allt þangað til og með þeim upplýsingum, sem nú eru fyrir hendi, mundi það vera of snemmt fyrir stjórn hennar hátignar að gjöra ráðstafanir til, að enskt herskip hafi stöðvar með fram ströndum Íslands, eða að fara inn á atríði það, sem þér hafið vakið máls á, um fiskihelgina í Faxaflóa eða á Breiðafirði.

3. Ágrip af skýrslunum frá verzlunar-stjórnarráðinu til utanríkis-stjórnarinnar um fiskiveiðar Englendinga og Skota við Ísland.

Verzlunar-stjórnarráðið skrifaði óðara hinni skotsku stjórnardeild fiskiveiðamálanna og tollstjórninni, og bað þær um að leggja fram fyrir Clarendon lávarð ágrip það, er hér fer á eptir af upplýsingum þeim, er þær hafa fengið í þessu efni.

Hin skotska stjórnardeild fiskiveiða-málefna skýrir frá, að eptir meðaltali síðustu 5 árin megi ætla, að 45 skip fari árlega frá Skotlandi á fiskiveiðar við Færeyjar og Ísland, það ár, sem þau hafi verið flest, hafi þau verið 50, en fæst 42, en að megnið af þeim fari ekki lengra en til Færeyja, því að til Íslands fari ekki fleiri að meðaltali en 8; það ár, sem flest hafi farið þangað, hafi þau verið 12, en fæst 4. Stjórnardeildin getur þess, að flest af fiskiskipum þessum sé duggur, að eins tvö skonnortur, og að þau sé að lestarúmi frá 40 til 80 tons, með 10 til 14 manna skipshöfn hvert, sem því nær allir sé Hjaltlendingar, en þeir sé yfir höfuð að tala álitnir ódrykkfeldir, iðjusamir og friðsamir sjómenn.

1869.
8. júlí.

Frá Englandi hafi skipin verið 29 að meðaltali á ári, því þau hafi verið 43 það árið, sem þau voru flest, og 21 það árið, sem þau voru fæst. Þau eru öll duggur, hið stærsta 62 tons og hið minnsta 43, hvert með 7 til 10 manna skipshöfn, en að meðal þeirra sè fleiri drengir en á skotsku skipunum. Formennirnir á hvorumtveggja, skotsku og ensku skipunum, sè fiskimenn, og hafi jafnaðarlega ekkert skipstjóra-skýrteini.

Stjórnardeild fiskiveiða-málefna skýrir enn fremur frá, að frá Frakklandi sè árlega 300-400 skipa á fiskiveiðum undir Íslandi, frá marzmánaðarlokum til ágústánaðarloka; þau eigi heima í Dunkerque, Boulogne, Fécamp o. s. frv., og sè — eins og Bülow general getur um — undir umsjón af hálfu frakknesku stjórnarinnar. Frá Belgíu sè einnig send norður þangað allt að 150 fiskiskip, og þau sè einnig undir umsjón herskips frá Belgíu.

Tollstjórnin hefir lagt fyrir verzlunarstjórnina skýrslu frá tollumsjónarmanni hennar í Lerwick, og ber hún með sèr, að þeir einu fiskimenn, sem sæki norður að ströndum Íslands, sè skipshafnir á fiskiskipunum frá Hjaltlandi og þeim ensku fiskiskipunum, sem eru skrásett í Grímsbæ og Lundúnum, og fiska á vertíðinni fyrir þá, sem verka saltfisk á Hjaltlandi og Orkneyjum, að óregla sú, sem kvartað er um, kynni fremur að hafa átt sèr stað á Færeyjum en við Ísland, að Færeyjar sè hér um bil 180 mílur frá Hjaltlandi, en að Ísland liggja enn þá 510 mílum lengra burtu hinumegin við Færeyjar, að um vertíðina 1868 hafi hér um bil 43 skip frá Skotlandi (með 550 manns á og með 43 tons lestarúmi að meðaltali) og hér um bil 32 skip frá Englandi (með 330 manns á og með 40 tons lestarúmi að meðaltali), unnið fyrir saltfisksverkunarmennina á Hjaltlandi, þau hafi mestmegnis fiskað við Færeyjar, sjaldnar við Ísland.

Fiskiskipin fara 2 eða 3 ferðir á vertíðinni, en það er komið undir heppni þeirra, hversu margar ferðir þau fara. Þau koma mjög sjaldan til Íslands fyrri hluta vertíðarinnar, því þar er svo stormasamt með ströndunum. Árið, sem leið,

1869.

8. júlí.

fóru hér um bil 6 skip frá Hjaltlandi og af ensku duggunum fleiri, en vant var, til Íslands seinustu ferð sína á vertíðinni. Nokkrar af ensku duggunum fóru heim aptur beina leið til enskra hafna með lifandi fisk. Ef að Hjaltlendingar eða Englendingar hafa gjört Íslendingum nokkurt mein, eða brotið dönsk lög eður íslenzkar tilskipanir, þá hljóta þessar yfirsjónir að hafa verið drygðar í þetta skipti.

Tolltökumaðurinn bætir því við, að fiskiskipin frá Bretlandi hinu mikla fiski við strendur Íslands rétt við land og sér í lagi inni á fjörðum og flóum á landsuðurströnd Íslands þar sem skjól er, en ekki á fiskimiðum lengra frá landi, og þau fari heldur aldrei inn á hina flóana á vestur- og útnorðurströnd Íslands, eins og fiskiskip Frakka gjöra.

4. Bréf frá Mr. Otway, aðstoðarmanni utanríkisráðherrans, til sendiherra Danakonungs í Lundúnum, dagsett 18. maí-mán. 1869.

Eg skýrði verzlunar-stjórnarráðinu óðara frá efasemdum þeim, sem þér höfðuð látið í ljósi í bréfi yðar 8. þ. m. útaf upplýsingum þeim, er þér höfðuð fengið heðan út úr tillögum yðar um íslenzku fiskiveiðarnar, og læt eg yður nú vita, að stjórnarráðið vill ekki kannast við vandkvæði þau, er þér hafið sýnt fram á.

Eptir því sem mér skilst málið, þá hafið þér í umkvörtunum yðar og úrræðum þeim, sem þér hafið stungið uppá, sér í lagi haft útnorðurstrendurnar og firðina þar og fyrri hluta vertíðarinnar fyrir augum. Skýrsla sú, sem vèr sendum yður, sýnir, að brezkir fiskimenn komi alls ekki þar að Íslandi, nè heldur fyrri hluta vertíðar sinnar neinstaðar að landinu.

Það reyndist einnig, að nokkur fiskiskip frá Bretlandi hinu mikla, en þótt fá í samanburði við hin frakknesku og belgisku, fiskuðu undan og rétt við landsuðurströndina seint á vertíð sinni. En þar sem umkvartanir yðar voru ekki full-nákvæmar, og báru með sér, að þær lutu að öðrum tíma og öðrum stöðum, lagði verzlunar-stjórnarráðið það til, sem látið var í ljósi við yður í

bréfi Clarendons lávarðar, að áður en gjörðar yrði frekari ráðstafanir, þá skyldi danska stjórnin láta oss fá nákvæmari skýrslur.

1869.

8. júlí.

Það er vitaskuld, að það er á valdi dönsku stjórnarinnar að gjöra þær ráðstafanir, sem henni er unnt, til að sporna við þrætum og öðru innan takmarka landhelgarinnar, og ef að nokkur vandkvæði rísa útaf því, þá að skýra nákvæmlega frá, hverra framkvæmda hún óskar af stjórn hennar hátignar.

64. Bréf dómsmálastjórnarinnar til amtmannsins yfir vesturamtinu, um niðurförnið bæjargjalda á kaupstaðnum Ísafirði.

8. júlí.

Með bréfi dagsettu 19. aprílmán. þ. á. hafið þér, herra amtmaður, sent hingað skjal nokkurt, þar sem bæjarstjórnin á kaupstaðnum Ísafirði ber sig upp undan ályktunum þeim, er amtið hefir gjört um niðurförnið upphæðar þeirrar, sem eftir áætluninni um tekjur og útgjöld kaupstaðarins fardagaárið 1868-1869 átti að jafna niður á bæjarbúa, og hefir hún beiðzt úrskurðar dómsmálastjórnarinnar um þessi atriði:

- 1) hvort það sé gagnstæðilegt reglugjörðinni 26. janúarmán. 1866, bæði orðum hennar og tilgangi, að allar þær tekjur, sem til eru án niðurförnið, sé í áætluninni um tekjur og gjöld kaupstaðarins dregnar eingöngu frá þeirri upphæð, sem gjört er ráð fyrir til forlagseyris þurfamönnum bæjarins, og ef svo er,
 - 2) hvort ekki eigi samt að draga þann hluta af tekjunum, sem til eru, er annaðhvort er eða hefir verið ætlaður eingöngu til forlagseyris þurfamönnum, frá þeirri upphæð, sem gjört er ráð fyrir til forlagseyris þeim í áætluninni.
- Eftir því sem málið ber með sér, er ágreiningur sá, sem orðið hefir um þetta efni milli yðar, herra amtmaður, og bæjarstjórnarinnar á Ísafirði, sprottinn af því, að þegar bæjarstjórnin tók til, hversu miklu skyldi jafna niður á bæjarbúa, dró hún í áætlun sinni fê það, sem til var án niðurförnið, frá upphæð þeirri, sem gjört var ráð fyrir í áætluninni, að mundi